

**УВОД, ПРЕДМЕТ, ЦИЉЕВИ
БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА,
ПОЈАМ И ПОСЛЕДИЦЕ
САОБРАЋАЈНИХ НЕЗГОДА**

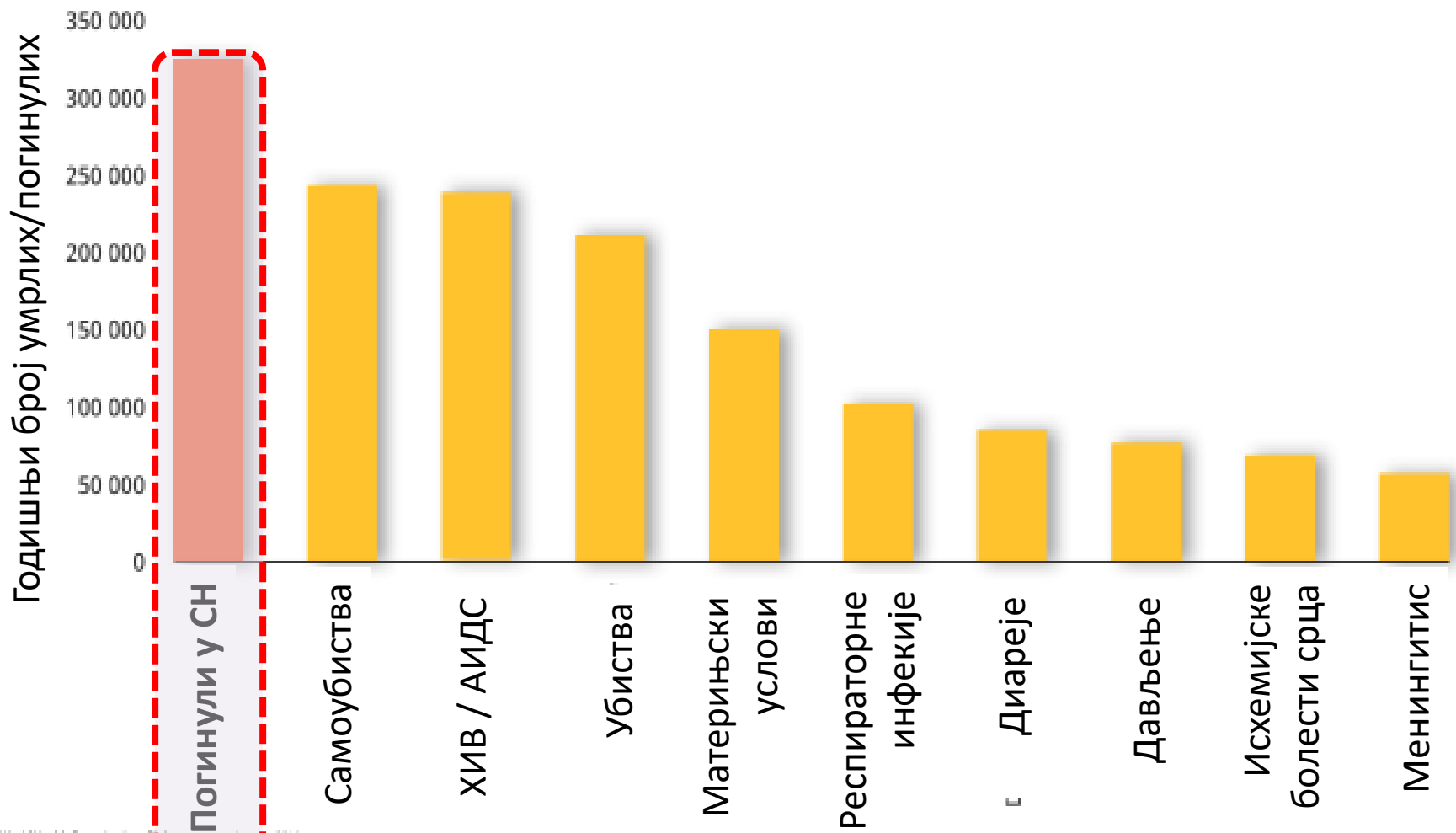

Ова наставна јединице треба да пружи основ будућим инжењерима саобраћаја о предмету и циљевима безбедности саобраћаја, као и појму и последицама саобраћајних незгода

На овом предавању објаснићемо :

1. Проблеме обележја безбедности саобраћаја у Европи и свету,
2. Проблеме обележја безбедности саобраћаја у Србији,
3. Предмет безбедности саобраћаја,
4. Циљеве безбедности саобраћаја,
5. Појам саобраћајне незгоде и
6. Последице саобраћајних незгода и њихов појам.

Десет водећих узрока смрти младих од 15 до 29 година (СЗО, 2015)

Проблеми обележја безбедности саобраћаја код нас и у свету

САОБРАЋАЈ

```
graph TD; A[САОБРАЋАЈ] --- B[ОБЛАСТ ДРУШТВЕНОГ ЖИВОТА]; B --- C[ДРУШТВЕНЕ КОРИСТИ]; B --- D[НЕГАТИВНЕ ПОЈАВЕ]; D --> E[САОБРАЋАЈНЕ НЕЗГОДЕ];
```

ОБЛАСТ ДРУШТВЕНОГ ЖИВОТА

ДРУШТВЕНЕ КОРИСТИ

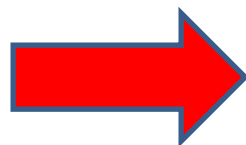
НЕГАТИВНЕ ПОЈАВЕ

Сваке год. 1.5 мил. ПОГИНЕ
Око 50 мил. ПОВРЕЂЕНО

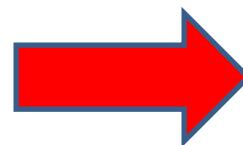
САОБРАЋАЈНЕ НЕЗГОДЕ

Проблеми обележја безбедности саобраћаја код нас и у свету

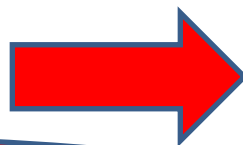
10 водећих
узрока
смртности

9 место
повреде у
саобраћају

3 место
до 2020год
повреде у
саобраћају

Проблем безбедности саобраћаја изражен је у свим земљама ЕУ, које примењују различите мере и активности како би умањиле негативне последице саобраћаја на друштво.

**ИЗГРАДЊА ЕФИКАСНОГ
ДРУШТВЕНОГ СИСТЕМА
БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА**

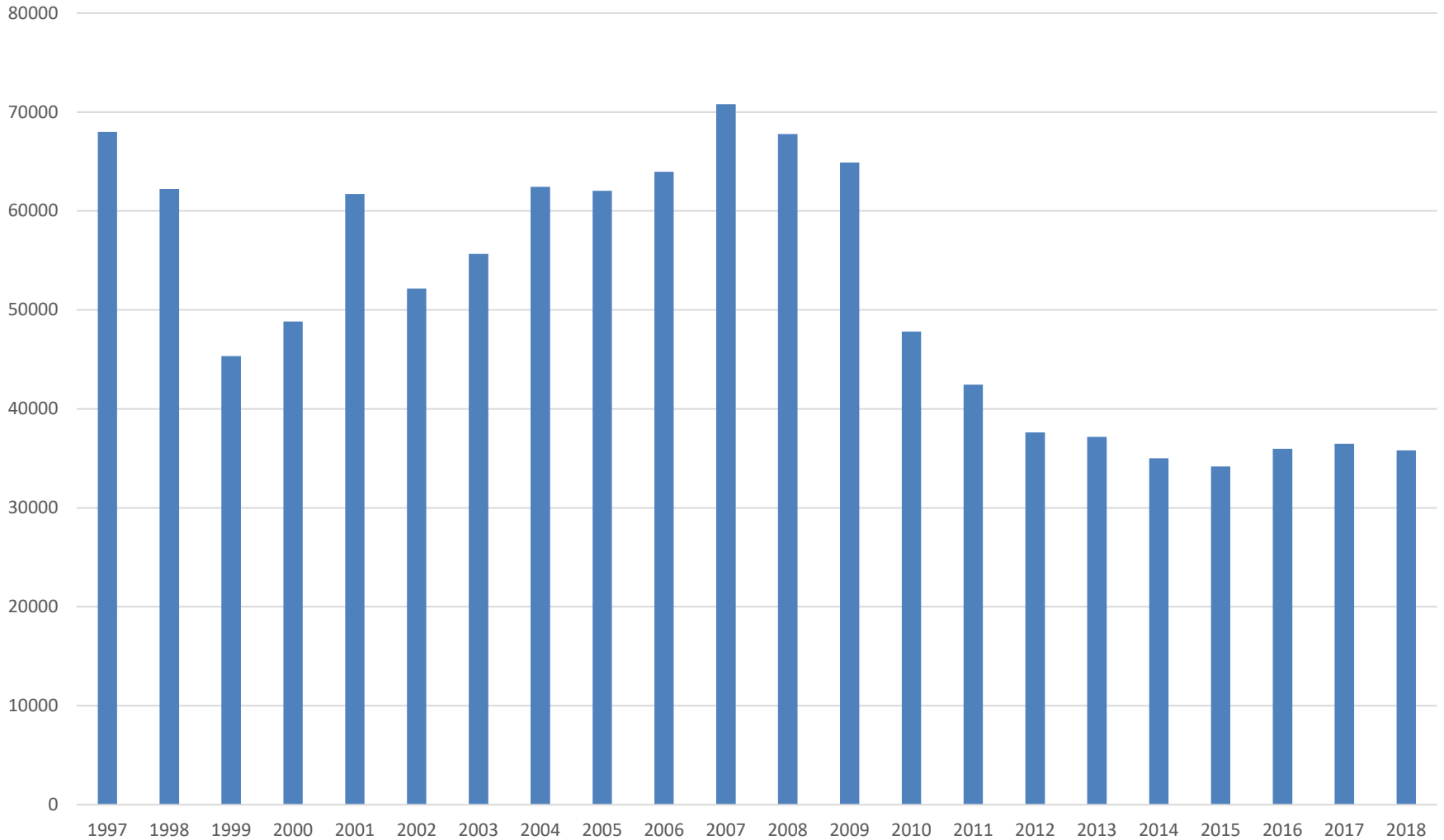
Проблеми обележја саобраћаја у Србији

У периоду од 1997. до 2018. у Србији се догодило укупно **1.128.283** саобраћајна незгода од којих су **308.117** биле с настрадалим лицима.

У овим незгодама **погинуло** је укупно **18.975** и повређено 416.000 лица.

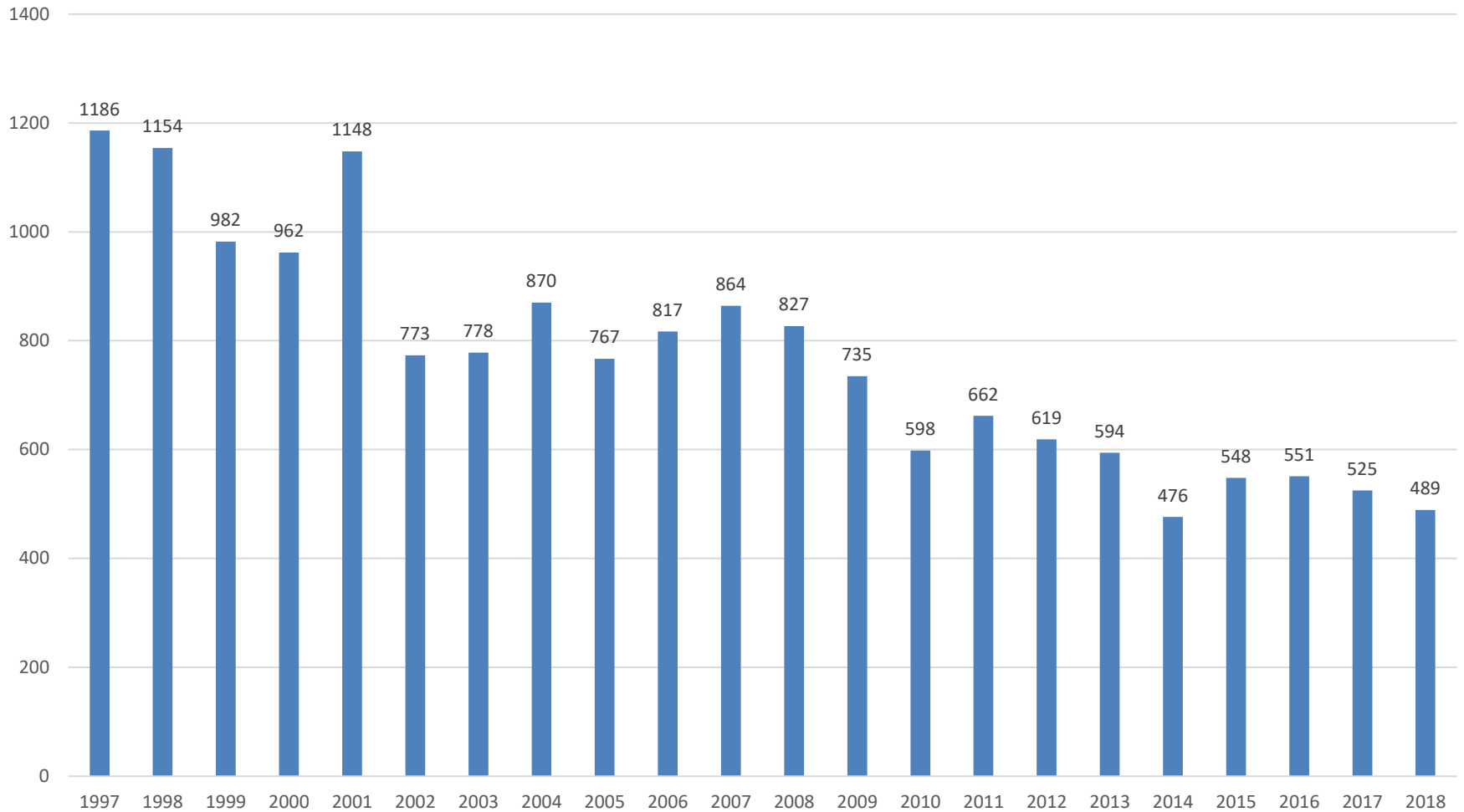
Основни показатељи безбедности саобраћаја у Србији у периоду од 1997. до 2018. године

SNUK

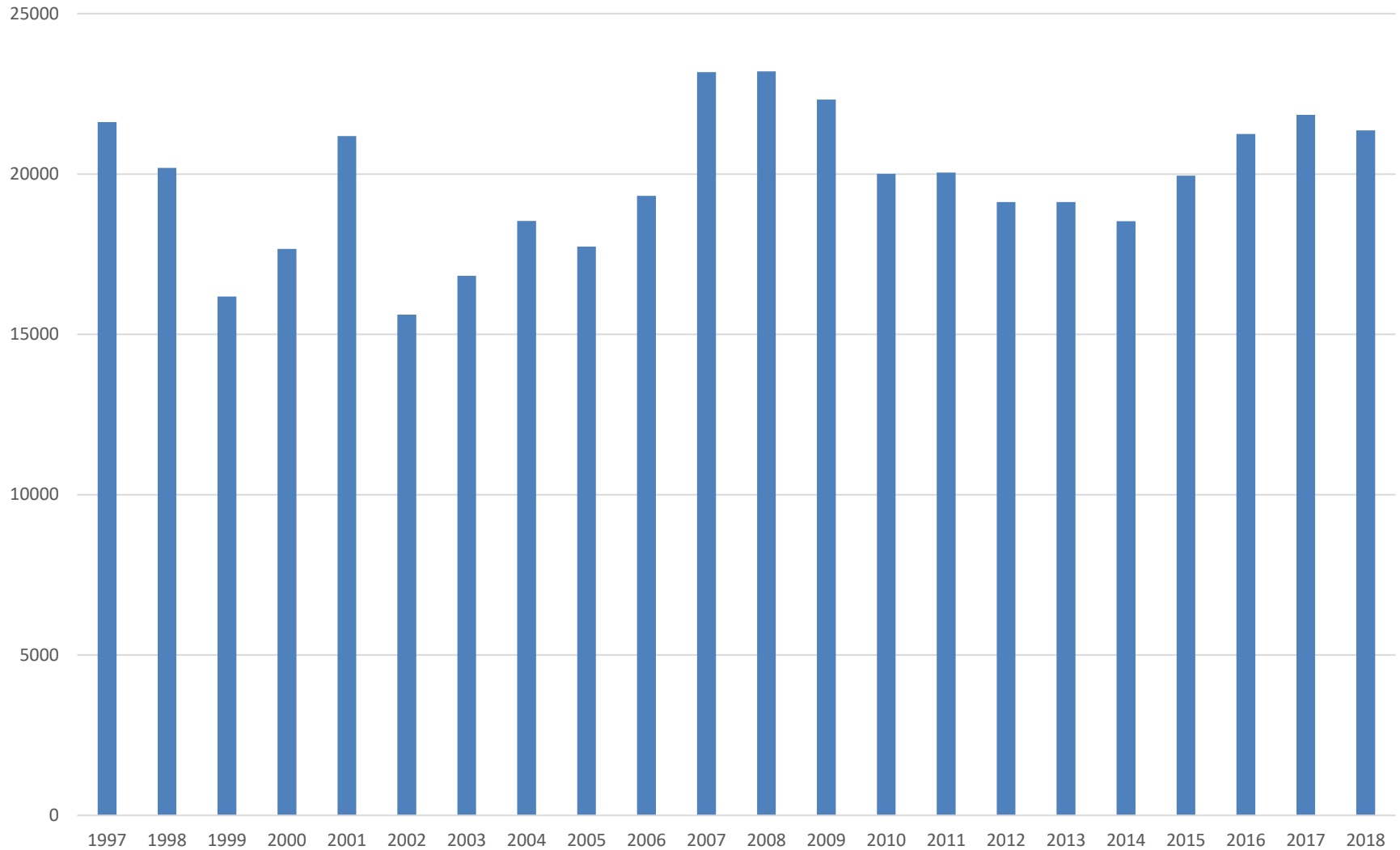
Основни показатељи безбедности саобраћаја у Србији у периоду од 1997. до 2018. године

SNPOG

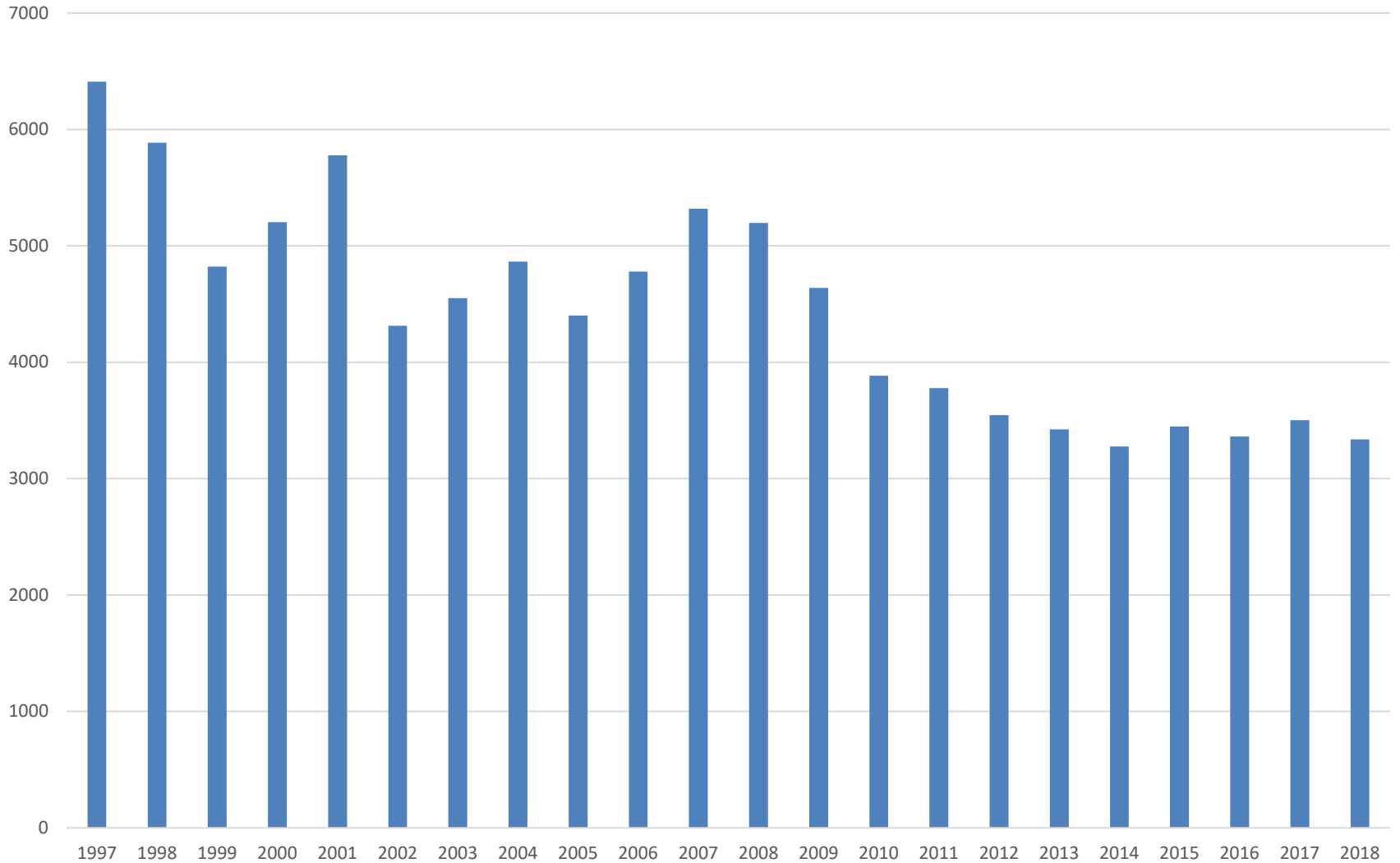
Основни показатељи безбедности саобраћаја у Србији у периоду од 1997. до 2018. године

NAST

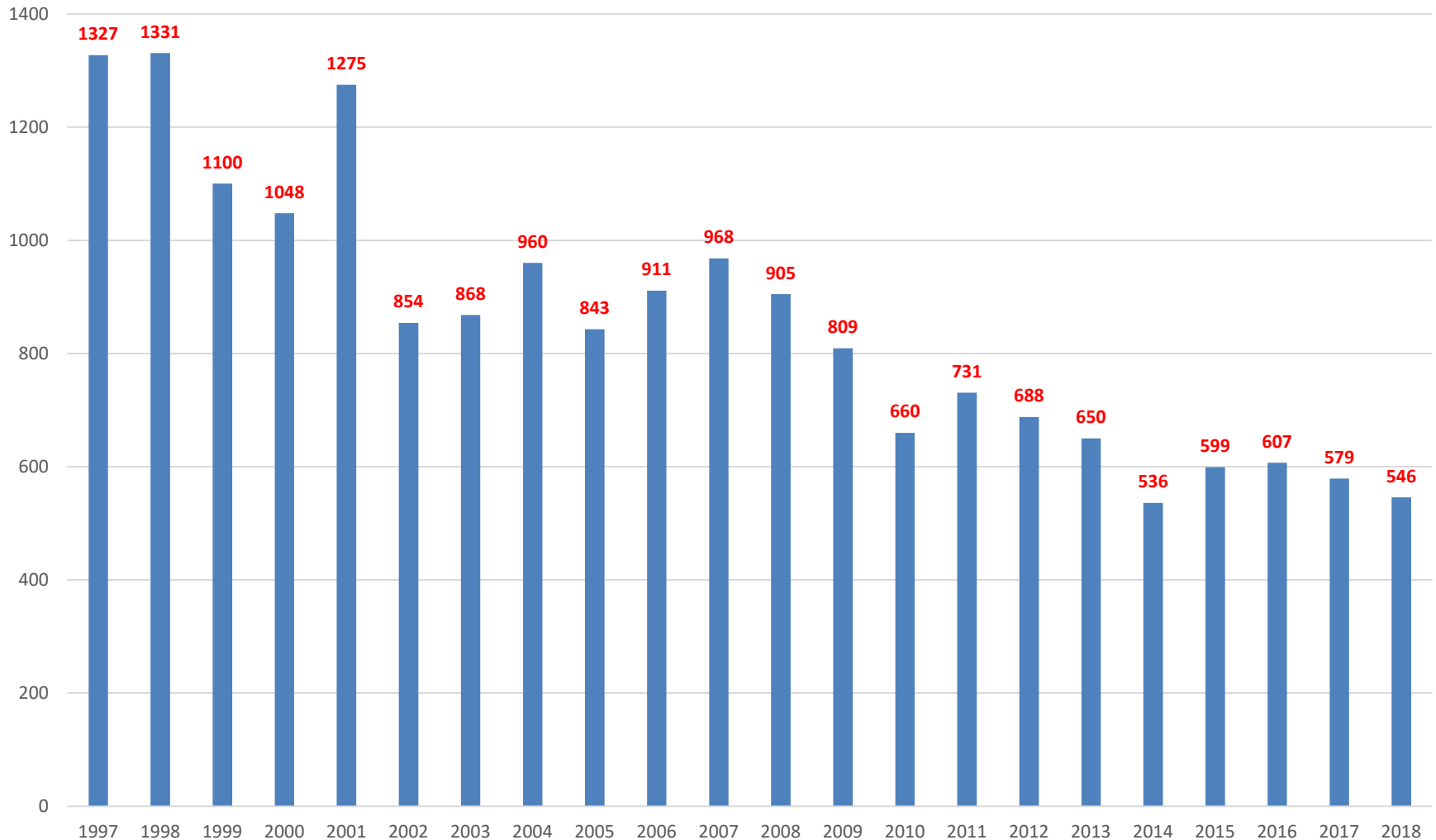
Основни показатељи безбедности саобраћаја у Србији у периоду од 1997. до 2018. године

ТТР

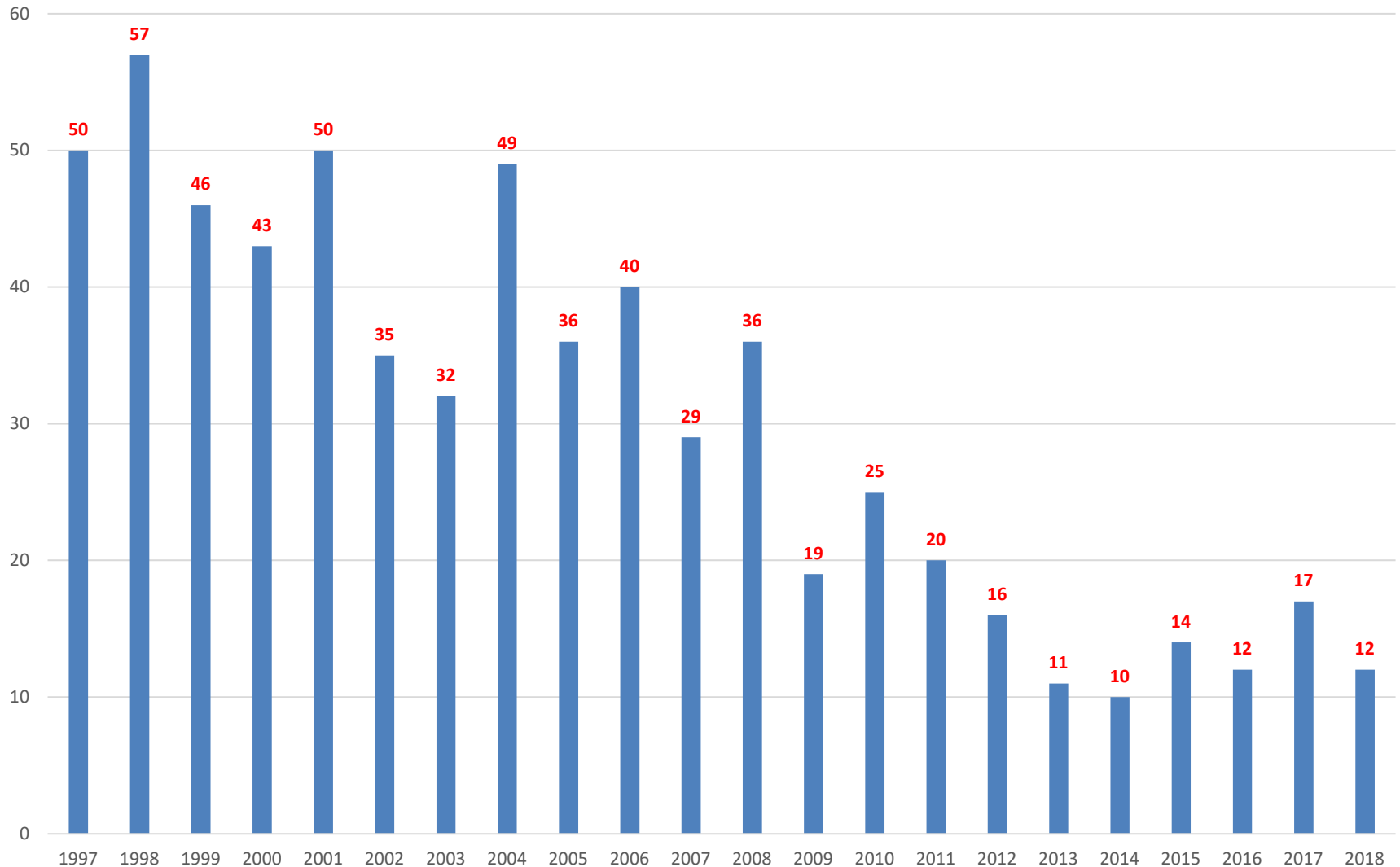
Основни показатељи безбедности саобраћаја у Србији у периоду од 1997. до 2018. године

POG

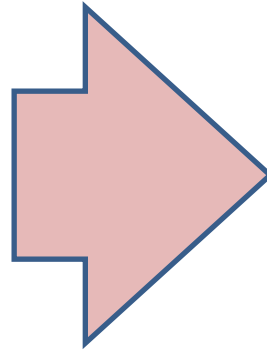
Основни показатељи безбедности саобраћаја у Србији у периоду од 1997. до 2018. године

POG DECE

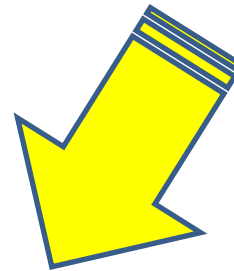
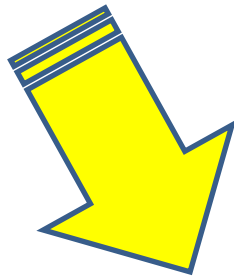

Проблеми обележја саобраћаја у Србији

Новим ЗоБС-ом
предвиђено образовање
тела за координацију
безбедности саобраћаја

Националне стратегије
безбедности саобраћаја
на путевима,
Националног плана
безбедности саобраћаја
на путевима

**СИСТЕМ УПРАВЉАЊА
БЕЗБЕДНОШЋУ САОБРАЋАЈА**

Одређивање предмета безбедности саобраћаја

У данашњој пракси влада погрешно мишљење да предмет безбедности друмског саобраћаја представљају искључиво саобраћајне незгоде!!!

Проучавање и разумевање **извора опасности и негативних појава** у друмском саобраћају у циљу утврђивања методологије за решавање питања безбедности људи и имовине у друмском саобраћају представља ближе дефинисање предмета БДС.

Безбедност друмског саобраћаја је научна дисциплина, која применом научне методологије прати, изучава и објашњава негативне појаве које угрожавају људе и имовину у саобраћају, са посебним освртом на саобраћајне незгоде, односно:

1. појавне облике – начин настанка
2. узроке
3. услове и друге факторе због којих настају
4. стратегију и тактику спречавања саобраћајних незгода и других негативних појава у саобраћају.

Сарадња са другим научним дисциплинама

Опште је прихваћено становиште да су негативне појаве у саобраћају, а посебно саобраћајне незгоде различите и веома комплексне - сложене појаве, па је из тих разлога, за њихову стручну анализу неопходно ангажовање других научних дисциплина као што су:

Криминологија

Криминалистика

Психологија

Социологија

Право

Разне техничке дисциплине

Медицина

Биологија и сл.

Безбедност саобраћаја можемо посматрати

У ШИРЕМ СМИСЛУ

све штетне последице које саобраћај изазива саобраћајне незгоде са свим лако мерљивим последицама, заузимање животног простора, исцрпљивање природних ресурса и загађивање околине (буком, издувним гасовима и отпадним материјалима који потичу из саобраћаја), негативни психолошки и социјални утицај саобраћаја, социјално загађивање средине итд.

У УЖЕМ СМИСЛУ

У ужем смислу, предмет безбедности саобраћаја односи се само на саобраћајне незгоде или, још прецизније, на лако мерљиве последице саобраћајних незгода.

Методе које се користе у безбедности друмског саобраћаја

Метод представља начин и поступак на основу кога се проучава предмет одређене научне дисциплине.

Поступак проучавања предмета (негативних појава у саобраћају) обухвата опште прихваћене конкретне радње које се састоје од шест фаза:

1. одређивање предмета и циља истраживања
2. постављање полазне претпоставке
3. прикупљање података
4. обрада и опис података
5. научног објашњења
6. провере добијених резултата

Методе које се користе у безбедности друмског саобраћаја

1. Статистика
2. Експеримент
3. Посматрање
4. Тестирање
5. Анкета и интервју
6. Упоређивање

Циљеви безбедности саобраћаја

Општи циљ безбедности саобраћаја може се дефинисати као **смањивање свих негативних појава и штетних последица које прате саобраћајни систем, уз истовремено обезбеђење неометаног одвијања саобраћаја.**

У случају посматрања **ужег предмета безбедности саобраћаја**, и сам циљ би могао да буде директнији - **смањивање броја и последица саобраћајних незгода.**

Достизање циља

- смањење броја саобраћајних незгода
(активна безбедност саобраћаја) и

- смањење последица саобраћајних незгода
(пасивна безбедност саобраћаја).

Појам саобраћајне незгоде - ЗОБС

Саобраћајна незгода је незгода која се догодила на путу или је започета на путу, у којој је учествовало најмање једно возило у покрету и у којој је најмање једно лице погинуло или повређено или је настала материјална штета.

Појам саобраћајне незгоде - Наука

Саобраћајна незгода је **догађај** на путу или **другом месту (површини) отвореном за јавни саобраћај** или је започет на таквом месту, у коме је учествовало најмање једно возило у покрету и у коме је најмање једно лице погинуло или повређено или је настала материјална штета.

Обележја саобраћајне незгоде

1. Место

2. Возило у покрету

3. Последица

~~**4. Кривица**~~

Последице саобраћајних незгода

Повреде и смрт као последице саобраћајних незгода

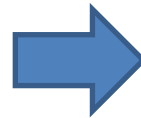
Материјална штета као последица саобраћајних незгода

Укупни социоекономски трошкови последица саобраћајних незгода

Повреде и смрт као последице саобраћајних незгода

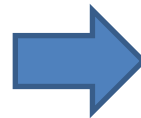
САОБРАЋАЈНЕ НЕЗГОДЕ

СМРТНО СТРАДА 1.3 мил/год

3.500 ДНЕВНО

90% У НЕРАЗВИЈЕНИМ И СРЕДЊЕ
РАЗВИЈЕНИМ ЗЕМЉАМА

МАЊЕ ОД ПОЛОВИНЕ
РЕГИС. ВОЗИЛА У СВЕТУ

САОБРАЋАЈНЕ ПОВРЕДЕ

20-50 мил. год.

1 ОД 3 УЗРОКА СМРТНОСТИ У СТАРОСНОЈ
ГРУПИ 5 до 44 год.

ПОСЛЕДИЦЕ САОБРАЋАЈНИХ НЕЗГОДА У БРОЈКАМА

Уколико се не предузму мере унапређења саобраћајни трауматизам ће постати пети водећи узрок смрти у свету, с процењених **2,4 милиона** погинулих годишње.

Економски трошкови незгода у којима учествују моторна возила износе **1–3%** одговарајућег бруто националног производа земаља света и достижу цифру од 500 милијарди долара.

ПОСЛЕДИЦЕ САОБРАЋАЈНИХ НЕЗГОДА У БРОЈКАМА

НС МЕТОД	ТРОШКОВИ ПО НЕЗГОДИ			ТРОШКОВИ ПО НАСТРАДАЛОМ		
	ЛТП	ТТП	ПОГ	ЛТП	ТТП	ПОГ
Антић (2011)	3.082	21.793	309.753	2.250	15.909	281.593
PIARC (2011)	3.610	47.658	356.962	2.635	34.787	324.510
Ross (2012)	3.181	34.094	317.317	2.322	24.886	288.470
WTP МЕТОД	ЛТП	ТТП	ПОГ	ЛТП	ТТП	ПОГ
GB (2013)	27.704	263.428	2.299.016	20.221	192.283	2.090.014

ТРОШКОВИ У ЕУР

Смрт као последица саобраћајних незгода

- Смртни исходи представљају најтеже последице саобраћајних незгода. Осим особа која страдају на лицу места, део настрадалих премине убрзо након незгоде, најчешће у здравственим установама.
- Назив за овакве случајеве јесте **накнадна смрт**. Начин евидентирања накнадних смрти се разликује у свету. Већина земаља већ деценијама користи међународну дефиницију за погинула лица коју је дала УНЕСЕ: „[То је свака особа која је погинула на лицу места или преминула у наредних 30 дана услед последица саобраћајне незгоде.“
- Корекциони фактори

Корекциони
фактори

број
погинулих

накнадно
преминули

Земља	Временски оквир накнадне смрти	Подаци у бази IRTAD	
		Фактор	Период (година)
Француска	до 3 дана	1,15	1965.
	до 6 дана	1,09	1970.-1992.
		1,057	1993.-2004.
Грчка	до 24 часа	1,18	до 1995.
Мађарска	до 48 часова	1,20	до 1975.
Италија	до 7 дана	1,08	до 1998.
Јапан	до 24 часа	1,30	до 1994.
Јужна Кореја	до 3 дана	1,15	до 1999.
Аустрија	до 3 дана	1,15	1970.-1982.
		1,12	1983.-1991.
Португал	до 24 часа	1,14	до данас
Шпанија	до 24 часа	1,3	до 1992.
Чешка	до 24 часа	1,3	до 1979.
Швајцарска	преко 30 дана	0,97	до 1991.

- Један од најважнијих параметара који се прате код саобраћајних незгода је број повређених лица, као и степен (тежина) повреде.

повређена лица

тешко повређена
лица

лако повређена
лица

- Осим наведених разлика у приступу, евидентирање повређених у саобраћајним незгодама додатно је отежано непријављивањем, јер се лакше повреде, за разлику о тешких, често и не пријављују полицији.

Материјална штета као последица саобраћајних незгода

Материјална штета као последица саобраћајних незгода

- **Материјална штета** је последица која је присутна у скоро свакој саобраћајној незгоди, а оштећења која том приликом настају узрокују огромне новчане издатке.
- У Србији се материјална штета утврђује тако што се утврђује настала штета на возилу, терету или некој другој врсти имовине.
- Нису урачунати секундарни трошкови који настају за време трајања процеса враћања ствари у првобитно стање.
- Велики број саобраћајних незгода с мањом материјалном штетом не пријављује полицији и осигуравајућим друштвима, реалности повећава висине трошкова.

Трошкови саобраћајних незгода су глобални проблем

У Србији до сада није израђен ниједан општеприхваћен модел који би макар оквирно одредио вредност ових трошкова. Висина трошкова саобраћајних незгода у Републици Србији на нивоу једне године процењује се на више стотина милиона евра.

Укупни социоекономски трошкови последица саобраћајних незгода

Груба процена ових трошкова у Србији може се добити уколико у обзир узмемо само материјалну штету насталу на стварима, уз податак да је просечна висина штете по **аутоодговорности** у осигуравајућим друштвима у 2010. износила око 55.000 динара.

Уколико имамо на уму да се у 2010, према подацима МУП-а, догодило 47.757 саобараћајних незгода, једноставним множењем долазимо до тога да је висина материјалне штете настале у 2010. износила **чак 2.626.635.000** динара.